

POLITICKÉ STRANY A STRANICKÉ SYSTÉMY V AFRICE

I. Úvod

- Moderní teorie politických stran
- Důvody vyloučení zkušeností z třetího světa
- Afrikanistika a politické strany
- Thomas Hodgkin, James Coleman a Carl Roseberg
„Political Parties and National Integration
- G. M. Carter *„African One-Party States“*
- Marxistické práce, Solodovnikov, sborníky

II. VZNIK POLITICKÝCH STRAN

- klasikové o vzniku politický stran – M. Duverger
- Rokkan a Lipset a konfliktní linie
- David Apter a *„The Politics of Modernization“*,
- Marxismus a politické strany (národní, revoluční demokracie, marxisté)
- západní levicoví autoři D a M. Ottaway (*communist parties, marxist-leninist parties, vanguard parties, afro-communist parties*)
- Hodgkin a vznik politických stran (asociace a spolky)
 1. Mnoho členů asociací do čela nacionálních organizací.
 2. Nové typy loajality
 3. základní bloky lidové podpory

Hodgkinova klasifikace

1. Přeměna dříve existujících asociací
2. Evoluce z „kongresu“
3. Odštěpením od kongresů a stran
4. Integrací politických stran a skupin
5. Na základě vnějšího vlivu

David Apter a jeho klasifikace

I.Etnické a nátlakové skupiny (1870-1940)

- 1.Etnické asociace
- 2.Ochranné organizace
- 3.Pokrokové asociace a různé kluby stejně smýšlejících osob
- 4.Literární a diskusní skupiny

II.Frakční koalice s politickými cíli (1920-1950)

- 1.Místní koalice
- 2.Národní koalice

III.Reprezentativní politické strany (1945-1956)

- 1.Konzervativně nacionalistické strany
- 2.Radikální nacionalistické strany

IV.Strany solidarity (1957-1960)

V.Frakce v rámci monolitů

- 1.Konzervativní křídlo
- 2.Radikální křídlo
- 3.Intelektuálové (socialističtí radikálové a oportunisté. (Apter 1966:261)

Klasifikace v publikaci „*Političeskie partii Afriki.*“ - třídní princip

revolučně demokratické,
marxisticko-leninské
buržoazní

proburžoazní

Mohamed Salih „*African Political Parties.*“

Přebírá Hodgkinovu koncepci

Metodologické problémy klasifikací

1. Zájmové a nátlakové skupiny

2. Kongresy

vystupují ve jménu všech obyvatel země (národnosti, kmene) s cílem odstranit koloniální systém. Struktura kongresů je amorfní, opírá se o různé asociace, akční

skupiny, přičemž v čele kongresu stojí obvykle úzká skupina intelektuálů, která z centra formuluje hlavní cíle a strategii postupu. Kongres nedisponuje ideologií, i když někdy se v rámci programových dokumentů můžeme setkat s přihlášením se k africkému nacionalismu, panafricanismu či různým formám afrického socialismu, nicméně zatím nejde o propracované koncepce. Na rozdíl od níže uvedených front kongresy preferují především nenásilné formy boje a snaží se dosáhnout svých cílů v rámci ústavního systému (viz např. Kwame Nkrumahova kampaň tzv. pozitivní akce vyhlášená v Ghaně v roce 1949, klasickým příkladem je i nenásilný boj Indického národního kongresu v čele s Gándhím za nezávislost Indie).

3. Fronty

Obvykle se jedná o organizace, které jsou přinuceny historickým vývojem aktivně bojovat za národní nezávislost, obvykle v dlouhém národněosvobozeneckém boji (např. MPLA, UNITA a FNLA v Angole, PAIGC v Guineji-Bissau, FRELIMO v Mosambiku, ANC v JAR atd.) Vyznačují se jasným propracovaným programem, pevnou strukturou, striktní disciplínou a často se hlásí i k určitému typu ideologie.

4. Protopolitické strany

5. Politické strany

III. Klasifikace vzniku afrických politických stran

Základní teoretické modely vzniku politických stran

I. Přeměna nepolitických a politických organizací

I.1. Přeměna nepolitických organizací

v protopolitické/politické strany

I.2. Přeměna protopolitických stran v politické strany

I.3. Přeměna kongresů a front v politické strany

I.4. Vyčlenění politické strany z kongresu či fronty

II.Integrace nepolitických a politických organizací

II.1. Integrace na základě jednotlivých osob (obvykle ideově blízkých intelektuálů)

II.2. Integrace zájmových a nátlakových skupin v protopolitickou/politickou stranu

II.3. Integrace protopolitických stran v politickou stranu

II.4. Integrace zájmových a nátlakových skupin a protopolitických stran v politické strany

II.5. Integrace politických stran

II.6. Připojení zájmových a nátlakových skupin, protopolitických a politických stran k jiné politické straně

III.Dezintegrace politických organizací

III. 1. Rozpad kongresů, front a politických stran

III. 2. Odštěpení od kongresů, front a politických stran

IV.Nadekretování politických stran

IV.1. Na základě dekretu totalitní/autoritativní/autoritářské skupiny, ve velké většině představitelů armády, kteří usilují o posílení legitimacy politické moci po vojenských převratech.

IV.2. Centrálním rozhodnutím o „přeměně“ front a kongresů v politické strany.

V. Vznik politických stran na základě vnějšího impulsu

V.1. Rozhodnutím koloniálních vlád, vznik tzv. administrativní politické strany

V.2. Vytvoření politických stran jako poboček metropolitních politických stran (obvykle africké socialistické a komunistické strany atd.)

V.3. Vznik politických stran pod vlivem globální politiky (např. enviromentální strany)

Význam klasifikace

1. Historické argumenty

Z pohledu historického vývoje společnosti je způsob vzniku politické strany a zobecnění těchto modelů stejně důležité jako studium všech ostatních aspektů činnosti politických stran.

Hlavním cílem je podrobné poznání konkrétního historického jevu a jeho zobecnění pro následující politologické výzkumy.

2. Sociologické argumenty

jednotlivci či skupiny, široký či omezený konsensus sociálních skupin, rozhodnutí jednotlivce či malé mocenské skupiny, oligarchické či charismatické tendence

3. Politologické argumenty

zakódované příčiny (personální, ideologické, mocenské aj.), členské (orientace na různé sociální a národnostní či etnické skupiny) a organizační struktury (centralizované, decentralizované, lokální, celonárodní atd.)

STRANICKÉ SYSTÉMY SUBSAHARSKÝCH ZEMÍ

- předpoklady vzniku subsaharských stranických systémů
- problematika tzv. relevantních stran a africké specifikum
- J. Wiatra, a alternativní a nealternativní systémy
- systém strany národního porozumění (systém dominantní strany)
- omezenost výzkumu stranických systémů vs. volby
- Duverger a počet stran
- Blondelova typologie - kritérium početnosti s velikostí politických stran
- Sartoriho modely stranických režimů - kritérium počet stran a ideologickou vzdálenost. (systém predominantní strany, bipartismus, umírněný multipartismus, extrémní multipartismus a atomizovaný systém)
- Problematika výkonné moci
- prezidentské volby